

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовано комисију: 10. 5. 2023. године, Наставно – научно веће Правног факултета у Новом Саду		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. Дарко Симовић	Редовни професор	Увод у право и уставно право, 11. 5. 2016.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Криминалистичко-полицијски универзитет		Председник,
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Слободан Орловић	Редовни професор	Јавноправна, уставно право, 20. 9. 2018.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Правни факултет у Новом Саду		
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Горан Марковић	Редовни професор	Уставно право, 14. 7. 2021.
презиме и име	звање	ужа научна област и
Правни факултет у Источном Сарајеву		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Невена, Драган, Јовановић		
2. Датум рођења, општина, држава: 06.01.1988. године, Савски венац, Република Србија		
3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Криминалистичко-полицијска академија, Београд, мастер академске студије криминалистике, мастер криминалиста		
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2016. година, докторске академске студије јавно право		
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Влада у систему рационализованог парламентаризма		

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација кандидаткиње Невене Јовановић, под насловом „Влада у систему рационализованог парламентаризма“ написана је на 292 стране од чега 258 чини интегрални текст докторске дисертације подељен у четири поглавља. Литературу чини 358 референци књига и чланака стране и домаће научне грађе које су коришћене кроз 787 фуснога.

Кратак садржај дисертације:

Након Увода (7-13), докторска дисертација је, структурално посматрано, састављена од четири дела, први део - Влада као орган извршне власти (14-54); други део - Елементи рационализације парламентарног система (55-98); трећи део - Влада, шеф државе, парламент (99-134); четврти део - Положај владе у рационализованом парламентарном систему – компаративни приказ (135-257), док се на крају налази Закључак (258-265), Литература (267-292) и образац План третмана података (293). Осим наведених поглавља, на самом почетку дисертације, пре оригиналног текста, налази се насловна страна и пратећи уводни материјал који садржи: кључну документацијску информацију на српском и енглеском језику, резиме рада на српском и енглеском језику и садржај рада.

У делу **Увод** (од 7 до 13 стране), кандидаткиња је образложила методологију спроведеног научног истраживања. На почетку овог дела се поред уводних објашњења, описа предмета истраживања, наводе циљеви и задаци истраживања и научне хипотезе. Након уводног разматрања изложена је структура рада са кратким описом садржаја. Затим, кандидаткиња је представила научне методе које је користила приликом прикупљања, обраде и анализе података, извођења и провере постављених хипотеза. На крају, кандидаткиња је указала на научну и друштвену оправданости научног истраживања.

У оквиру **првог дела** докторске дисертације - Влада као орган извршне власти (од 14 до 54 стране) кандидаткиња је, користећи се дескрипцијом, на потпун, интердисциплинаран и мултидимензионалан начин приказала владу као носиоца извршне власти у парламентарном систему са њеним основним карактеристикама. Дефинисањем основних појмова (избор, састав, надлежност, овлашћења, акти и одговорност владе) постављен је оквир за даље, потпуније разумевање предмета истраживања, односно за изучавање владе у систему рационализованог парламентаризма.

У **другом делу** - Елементи рационализације парламентарног система (од 55 до 98 стране) кандидаткиња се бави одређивањем појма рационализованог парламентарног система полазећи од дефиниција датих од стране домаћих и страних аутора уставноправне теорије, што представља темељ за разликовање примарних и секундарних елемената рационализације. Утврђивањем порекла и еволуције механизма рационализације парламентаризма даје се виђење о настанку, разлозима увођења и последицама мера рационализације у различитим политичким и уставним системима, а у циљу успостављања стабилних и јаких влада.

У **трећем делу** докторске дисертације - Влада, шеф државе, парламент (од 99 до 134 стране) кандидаткиња указује на однос владе са другим носиоцима државних функција са којима уско сарађује, уз посебан осврт на то, како и на који начин елементи рационализације утичу на њихов однос и функционисање. Однос владе са другим носиоцима државних функција битно одређује политички и извршни потенцијал, улогу и место владе у политичком систему. У том погледу, у оквиру поменутог дела рада,

кандидаткиња се осврће на улогу шефа државе у поступку избора и састављања владе, а затим се тежи детаљној анализи односа између владе и парламента. На крају, испитује се утицај савремених политичких странака на положај и функције владе у систему рационализованог парламентаризма из разлога што су политичке странке показале капацитет да битно утичу на политичке процесе и контролишу рад највиших државних институција, између осталог и владе.

У четвртом делу докторске дисертације - Положај владе у рационализованом парламентарном систему – компаративни приказ (од 135 до 257 стране) кандидаткиња спроводи компаративну анализу уставних, законских и других правних докумената чијим одредбама је постављен правни оквир за успостављење рационализованог парламентарног система. Полазећи од тога да је за потпуно сагледавање предмета истраживања, односно владе у систему рационализованог парламентаризма неопходно анализирати њено правно и практично функционисање у уставној и политичкој теорији и пракси државâ које припадају овог групи политичких система, кандидаткиња на свеобухватан начин описује позицију, улогу, функционисање и значај владе у систему рационализованих парламентаризма Савезне Републике Немачке, Краљевине Шпаније, Републике Италије, Мађарске и Републике Србије.

У делу **Закључак** (од 258 до 265 стране) кандидаткиња прави кратак осврт на резултате целокупног истраживања. Сумирајући сазнања о положају владе у систему рационализованог парламентаризма, а указујући на чињенице изводи закључна разматрања којима потврђује тачност претходно постављених хипотеза.

У делу **Литература** (од 267 до 292 стране), на крају докторске дисертације наводи се списак коришћене стране и домаће научне литературе која по својој структури обухвата радове публиковане у референтним научним часописима, саопштења са научних конференција, књиге и докторске дисертације из области истраживања, међународне и домаће правне прописе и интернет изворе.

Садржај докторске дисертације:

Извод	3
Abstract	5
Увод	7
ПРВИ ДЕО –ВЛАДА КАО ОРГАН ИЗВРШНЕ ВЛАСТИ	14
1. Извршна власт	14
1.1. Положај извршне власти у организацији власти	16
1.2. Нове теорије о влади у уставном систему	24
2. Парламентарна влада као орган извршне власти	28
2.1. Избор и састав владе	29
2.1.1. Састав владе	33
2.2. Надлежности и овлашћења владе	39
2.2.1. Надлежности и овлашћења владе у периоду ванредног и ратног стања	45
2.3. Акти владе у систему рационализованог парламентаризма	47
2.4. Одговорност владе и министарска одговорност	49
ДРУГИ ДЕО –ЕЛЕМЕНТИ РАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ СИСТЕМА	55
1. Рационализовани парламентарни систем	55
2. Елементи рационализације	63
2.1. Конструктивно изгласавање неповерења влади	65
2.2. Избор председника владе у парламенту	73

2.3. Секундарни елементи рационализације	78
2.3.1. Рационализација процедуре изгласавања неповерења влади	80
2.3.2. Рационализација процедуре интерпелације	85
2.3.3. Предлог за гласање о поверењу влади	89
2.3.4. Распуштање парламента и буџетско право у контексту оснаживања положаја владе у рационализованом парламентарном систему	90
ТРЕЋИ ДЕО- ВЛАДА, ШЕФ ДРЖАВЕ, ПАРЛАМЕНТ	99
1. Однос владе и шефа државе у рационализованом парламентарном систему	99
2. Однос владе и парламента у систему рационализованог парламентаризма	106
3. Однос владе и политичких странака у систему рационализованог парламентаризма	125
ЧЕТВРТИ ДЕО-ПОЛОЖАЈ ВЛАДЕ У РАЦИОНАЛИЗОВАНОМ ПАРЛАМЕНТАРНОМ СИСТЕМУ –КОМПАРАТИВНИ ПРИКАЗ	135
1. Положај владе у рационализованом парламентарном систему	135
2. Положај владе у рационализованом парламентарном систему Савезне Републике Немачке	137
2.1. Историјски развој рационализованог парламентарног система у СР Немачкој	137
2.2. Елементи рационализације у политичком систему СР Немачке	139
2.3. Влада СР Немачке	149
3. Положај владе у рационализованом парламентарном систему Краљевине Шпаније	160
3.1. Историјски развој рационализованог парламентарног система Краљевине Шпаније	160
3.2. Елементи рационализације у политичком систему Краљевине Шпаније	163
3.3. Влада Краљевине Шпаније	174
4. Положај владе у рационализованом парламентарном систему Републике Италије	187
4.1. Историјски развој рационализованог парламентарног система Републике Италије	187
4.2. Елементи рационализације у политичком систему Републике Италије	189
4.2.1. Покушај увођења елемената рационализације-неуспешан референдум 2006. године	195
4.3. Влада Републике Италије	199
5. Положај владе у рационализованом парламентарном систему Мађарске	208
5.1. Историјски развој рационализованог парламентарног система Мађарске	208
5.2. Елементи рационализације у политичком систему Мађарске	210
5.3. Влада Мађарске	218
6. Положај владе у рационализованом парламентарном систему Републике Србије	230
6.1. Историјски развој рационализованог парламентарног система у Републици Србији	230
6.2. Елементи рационализације у политичком систему Републике Србије	231
6.3. Влада Републике Србије	240
Закључак	258
Литература	266

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Структура докторске дисертације кандидаткиње Невене Јовановић састоји се од уводног дела, приказа резултата истраживања у оквиру четири поглавља која чине централни део научног рада и закључних разматрања. На крају докторске дисертације наведен је списак домаће и стране литературе на основу којих је спроведено научно истраживање и приложен је образац План третмана података.

У оквиру **уводног поглавља** кандидаткиња је на систематизован и методолошки исправан начин дефинисала предмет, проблем и циљ научног истраживања као и полазне хипотезе. Испитујући питање владе у систему рационализованог парламентаризма, кандидаткиња је поставила пет хипотеза од којих се прва полазна (општа) односи на тврдњу да је влада у државама рационализованог парламентаризма стабилнија захваљујући механизмима рационализације. У том правцу, представљене су научне методе, уобичајене за правне и политиколошке науке, које су коришћене у истраживању у циљу провере постављених претпоставки. На крају уводног разматрања указано је на потребу и значај, као и научну и друштвену оправданост истраживања.

У **првом делу**, кандидаткиња је обухватила сва уводна питања и основне институте који се односе на владу као носиоца извршне власти. Примењујући одговарајуће методе истраживања спроведена је анализа теоријских дефиниција извршне власти и владе као носиоца извршне функције, потврђујући да је традиционална функција извршне власти која подразумева извршење закона и других правно-политичких одлука парламента данас превазиђена, као и да савремене теорије и измењена и оснажена улога владе због непотпуности традиционалних теорија о одређивању природе извршне власти, намеће питање нових теорија о влади у уставном систему држава. Нове теорије о влади усмерене су на њену функционалност и стабилност, односно како успоставити конституционални оквир којим ће се осигурати формирање стабилне владе која ће бити одговорна, а истовремено и ефикасна. Пружајући кратак осврт на основне појмове као што су избор и састав владе, надлежност и овлашћења, акти и одговорност владе у парламентарном систему, у највећој мери сумарно, заокружена су уводна излагања о извршној власти и влади. Упознавањем са свим релевантним појмовима постављен је оквир за анализу владе у рационализованом парламентарном систему.

У **другом делу** најпре се указује на потребу за рационализацијом система, као и на начин на који је успостављен рационализован парламентарни систем као варијанта класичног парламентаризма. То истовремено представља предуслов за дефинисање и одређивање улоге и позиције владе у систему рационализованог парламентаризма. Применом методе анализе садржаја бројних научних радова и правних аката на тему рационализације парламентарног система, кандидаткиња је извела закључак да рационализација подразумева прилагођавање уставним и политичким околностима и контролисано коришћење уставних овлашћења, и да се рационализован парламентаризам, као облик парламентарног система односи на оне политичке системе у којима је питање нестабилних влада решено уставним механизмима. У рационализованом парламентарном систему користе се различита институционална средства од којих се очекује да ће обезбедити стабилност владе. Даље је утврђено да се сви инструменти и механизми рационализације могу поделити на примарне и секундарне елементе рационализованог парламентаризма, при чему би примарни елементи представљали нужне услове постојања рационализованог парламентаризма у ужем смислу, док секундарни елементи представљају саставни део великог броја модерних устава којима се тежи јачању позиције владе у организацији власти, у ширем смислу. Полазећи од тога да истакнути домаћи и страни аутори из уставноправне материје процедуру конструктивног изгласавања неповерења виде као кључно обележје рационализованог парламентарног система, кандидаткиња уз преостале елементе рационализације, у ужем и у ширем смислу, детаљно анализира историјски развој, имплементацију и примену механизма конструктивног изгласавања неповерења. Прво у земљи настанка, у Савезној Републици Немачкој, а затим и у другим државама које су по узору на

немачки политички систем усвојиле конструктивно изгласавање неповерења како би отклониле проблем нестабилних и лако смењивих влада.

У трећем делу, изложени су резултати правне анализе аката који представљају правни основ за утврђивање односа на релацији председник (шеф) државе – влада – парламент, са циљем одређивања организационог и функционалног утицаја других носиоца државних функција на владу. У том контексту закључује се да су овлашћења председника државе у највећој мери формална јер парламент може отежаном законодавном процедуром усвојити закон у случају да се шеф државе користио правом законодавне санкције, право дисолуције парламента је у великој мери условљено захтевом владе, док овлашћење шефа државе да предложи мандатара за састављање владе је формалност јер избор председника владе зависи од воље парламентарне већине. Зато шеф државе представља стабилизујући фактор између парламента и владе, преваходно зато што му његов уставноправни положај шефа државе омогућава да води рачуна о стабилности политичког система државе и додељује улогу посредника у ситуацијама политичких сукоба између владе и парламента. Како је питање владе и парламента од суштинске важности за рационализоване парламентарне систем, прво, из разлога што су извршна и законодавна власт организационо и функционално повезане, а друго, зато што је смисао рационализованог парламентарног система одређен тежњом да се успостави стабилна (тешко смењива) влада ограничавањем овлашћења парламента, кандидаткиња детаљно образлаже однос између владе као носиоца извршне функције и парламента. У овом делу закључено је да су односи између владе и парламента променљивог карактера, а да осцилацији њиховог односа највише доприносе односи владе и парламентарне већине и односи парламентарне већине и мањине, међу којима постоје уставна средства узајамног утицаја. Сходно томе, кандидаткиња на крају поглавља анализира уставну и политичку праксу испитујући утицај политичких странака на стабилност и трајање мандата владе. Увиђа се да у рационализованом парламентарном систему функционише већи број политичких партија које имају за циљ да учествују у подели ограничених политичких позиција што доводи до појаве различитих политичких профила парламентарне већине од које зависи функционисање и стабилност владе. Од чланова политичких партија у парламенту, који су истовремено народни и партијски представници зависи формирање парламентарне већине која ће омогућити састављање владе, по природи ствари, а од структуре и политичке снаге странака парламентарне већине зависи да ли ће влада бити јака и стабилна, односно слаба и нестабилна.

У четвртм делу се кроз анализу научних радова, политичких и правних аката, као и анализом уставне и политичке праксе пет држава (Савезна Република Немачка, Краљевина Шпанија, Република Италија, Мађарска и Република Србија) рационализованог парламентаризма, уз компаративни метод, приказује положај владе. То се постиже описом историјских околности које су довеле до успостављања рационализованог парламентарног система, навођењем примењених елемената и механизма рационализације, уз податке на који начин и колико често су употребљавани у уставној пракси, какав су утицај имали на стабилност и ефикасност владе и које су карактеристике владе у политичким системима држава које су предмет компаративне анализе. Наведеним поређењем кандидаткиња је на конкретним примерима из парламентарне праксе утврдила заједничке елементе, предности и ограничења сваког појединачног средства и мере рационализације. Анализом уставно-правних решења наведених држава и увидом у њихову парламентарну праксу дефинисани су изазови који се могу јавити у уставноправној теорији и пракси и предложене су мере које имају за циљ превазилажење, или бар ублажавање проблема, а у крајњем случају и имплементацију појединих позитивних решења система једне државе у систем друге државе. На крају, полазећи од постигнутих резултата истраживања утврђује се да уставне последице рационализације могу бити различите и зависне од конкретних услова у којима се развија одређени политички систем, као и да су владе у систему рационализованог парламентаризма стабилније и дуготрајније.

У **Закључку** је концизно представљена синтеза теоријских закључака до којих се дошло током научног истраживања и резултата који су проистекли на основу спроведених анализа образложених у претходним целинама докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

1. Јовановић, Н.: Политичка одговорност носилаца извршне власти у Републици Србији, Администрација и јавне политике, 2018, Vol. 10, бр. 3, стр. 71- 85, ISSN: 2406-2529, UDK: 342.51(497.11):316.334.3;
2. Jovanović N.: The impact of Election Campaign on the Results of Presidential Election in the Republic of Serbia in 2017, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 2019, Vol. 53, бр. 4, стр. 1467-1482, ISSN 0550-2179, UDK: 342.8:342.511(497.11)“2017”;
3. Јовановић, Н.: Финансирање изборне кампање у Републици Србији, Администрација и јавне политике, 2019, Vol. 12, бр. 3, стр. 5- 22, ISSN: 2406-2529, UDK: 324:336(497.11);
4. Јовановић, Н.: Концепт суверенитета у контексту савремених међународних односа, Политикологија, 2022, Vol. 2, бр. 2, стр. 13-22, ISSN: 2812-9889, UDK: 341.211342.2/.3327(100);
5. Jovanović N.: Security and Legal Framework of Prohibition the Participation of Serbian Citizens in Armed Conflict in a Foreign Country, In: Thematic conference proceedings of international significance/ International scientific conference „Geopolitical and Security Challenges in Southeastern Europe“, [eds. Dragan Stanar, Miša Stojadinović], Belgrade, Center for Strategic Forecast, 2019, pp. 237-253, ISSN: 978-86-900504-2-0;
6. Јовановић, Н.: Владавина права и ванредно стање, In: Thematic conference proceedings of international significance/ 5-th International Scientific Conference Ohrid scholl of law 2019, „Abuse of the Law and "abnormal" Law versus rule of law“ dedicated in honor of prof. Slobodan Perovic - founder of the Kopaonik school of natural law, [ed. Angel Ristov], Ohrid, Iuridica prima Institute for Legal – Economic Research and Education, 2019, pp. 395-408, ISBN 978-608-66152-5-3, UDK: 342.77:342.72/.73;
7. Јовановић, Н.: Нови правни изазови кроз призму савремених безбедносних претњи, In: Thematic conference proceedings of international significance/ 6-th International Scientific Conference Ohrid scholl of law 2020, „Future of the law: facing with the chalanges of Covid 19,“ [ed. Angel Ristov], Ohrid, Iuridica prima Institute for Legal – Economic Research and Education, 2020, pp. 325-339, ISBN 978-608-66152-7-7 (tom 11), ISBN 978-608-66152-8-4 (tom. 12), UDK: 355.02:34 351.86:34;
8. Јовановић, Н.: Недостаци изборног система у Републици Србији, у Зборнику радова „Савремени еколошки, друштвени, политички и економски изазови,“ [ур. Сања Мразовац Курилић, Љиљана Николић Бујановић, Миша Стојадиновић], Универзитет Унион Никола Тесла, 2020, стр. 315-336, ISBN978-86-89529-31-9;
9. Јовановић, Н.: Право на живот као елементарно људско право, у Зборнику радова „Друштвена, техничка и еколошка одрживост савременог света,“ [ур. Сања Мразовац Курилић, Љиљана Николић Бујановић, Миша Стојадиновић], Универзитет Унион Никола Тесла, 2021, стр. 143-162, ISBN 978-86-89529-32-6.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Савремене демократске државе парламентарног система имају потребу за снажном и стабилном владом. Лако сменљиве владе доводиле су до уставних криза због чега је дошло до увођења мера рационализације у систем класичног парламентаризма. Одређене државе успеле су да рационализацијом, односно увођењем конструктивног изгласавања неповерења и ограничавајући употребу уобичајених парламентарних процедура, успоставе обрасце стабилних влада у вишепартијском систему. У том смислу кандидаткиња је спровела научно истраживање полазећи од следећих хипотеза:

Прва хипотеза: Механизми и инструменти рационализације, међу којима се посебно издваја конструктивно изгласавање неповерења, резултирали су успостављањем стабилних влада које није лако сменити.

Друга хипотеза: Посматрајући успостављене односе на релацији влада, парламент, председник (шеф) државе, уставним одредбама као и праксом, креиран је амбијент у којем влада, као активни део егзекутиве, није само носилац извршне власти и законодавне иницијативе, већ креатор целокупне државне политике и центар политичке и извршне моћи са капацитетом да спроведе свој програм.

Трећа хипотеза: Упоредо са применом мера рационализације нарушен је концепт равнотеже и равноправности владе и парламента јер се рационализацијом класичног парламентаризма свесно ојачава положај владе у односу на парламент како би се обезбедио њен стабилнији положај у организацији власти.

Четврта хипотеза: Тенденција шефа државе да у парламентарној пракси врши извршну власт излази ван уставних оквира и директно утиче на президенцијализацију рационализованог парламентаризма.

Пета хипотеза: Организовано политичко деловање политичких партија које имају важну улогу у уставно-политичком систему држава и партијска дисциплина која подразумева лојалност и подршку чланова политичке странке у парламенту и другим истакнутим институцијама, има утицај на политичку моћ и стабилност владе.

Кандидаткиња је истраживањем дошла до следећих резултата:

Применом научних метода кандидаткиња је закључила да су државе, које су у своје уставне системе имплементирале механизме и елементе рационализације, као скуп уставних процедура и правила, успоставиле стабилније, односно тешко смењиве владе. Ту су чланови парламента ограничени да прекомерно употребљавају инструменте парламентарне контроле и учестало разрешавају владу сматрајући је одговорном за лоше спроведену извршну политику. Даље, кандидаткиња уочава да је успешност мера рационализације у корелацији са другим уставним и политичким чиниоцима попут политичке културе, снаге и броја политичких партија које учествују у формирању коалиционе владе и партијске структуре парламентарне већине. Историјски посматрано, уставна пракса је показала да се рационализоване процедуре парламентарне контроле ретко примењују, да ефекти мера рационализације нису видљиви одмах, да је њихово деловање, превасходно, превентивно, али да су од изузетног значаја у кризним ситуацијама када се њихова употреба активира. Да мере рационализације парламентарног система имају позитиван утицај на стабилност влада потврђује чињеница да владе у политичким системима са елементима рационализације трају знатно дуже од претходних краткотрајних влада које су услед недостатка ограничавајућих мера и рационализованих процедура учестало разрешаване.

Анализом уставне, законске и подзаконске стране и домаће правне регулативе кандидаткиња закључује да влада преузима централну улогу при утврђивању и спровођењу државне политике, спровођењу законских прописа и усмерававању рада државне администрације. Влада се од државног органа чија је традиционална улога извршавање законодавне воље парламента уздигла и развила у институцију која је активни део егзекутиве и доносилац најважнијих државних одлука. Утврђујући кретање државне политике влади се даје за право да дефинише државне приоритете и правац националног развоја. Узимајући у

обзир уставне одредбе и мере рационализације којима се свесно оснажује позиција владе, кандидаткиња потврђује да су мере рационализације којима се намерно јача положај и улога владе у односу на друге државне институције утицале на креирање амбијента у којем влада није само носилац извршне власти, већ центар политичке и извршне моћи. Кандидаткиња у том погледу, указује да је важно да свака држава при усвајању мера рационализације пронађе равнотежу између тога да с једне стране осигура стабилан положај владе, а с друге стране да се члановима парламента омогући вршење парламентарне контроле како би остварили своје право да буду обавештени о актима и радњама владе и по потреби исту сменили.

Када је реч о односу владе и парламента конституционална историја је била променљива и одликовала ју је смена политичке снаге егзекutive и легислативе. Уставни оквир држава парламентарног система дизајниран је тако да легислативи и егзекutive буду на располагању средства узајамног притиска тако да ниједна од њих две не буде у надређеном, односно подређеном положају. Ипак, изазови са којима се модерна држава суочава захтевају концентрацију политичке акције у рукама владе. На тај начин, уз постизање стабилности владе, последице мера рационализације се истовремено огледају и у нарушавању концепта равнотеже и равноправности између владе и парламента. Анализирајући уставну реалност савремених политичких система кандидаткиња је извела закључак да су мерама рационализације државе успеле да уставним решењима осигурају формирање стабилне владе. Међутим, прилагођавајући се уставним потребама држава, парламентаризам је свакако еволуирао, тако да се истинско тежиште политичке моћи и државне власти налази у рукама владе што говори у прилог треће хипотезе да је равнотежа између владе и парламента изостајала и раније. Равнотежа између владе и парламента у систему рационализованог парламентаризма је даље свесно још више нарушена у корист владе.

Председник (шеф) државе представља стабилан елемент егзекutive, а његова функција је превасходно протоколарна. По правилу, шеф државе нема ефективну извршну власт у систему рационализованог парламентаризма, а међу уставним овлашћењима најзначајнија су право шефа државе да предложи кандидата за председника владе и да на предлог владе распусти парламент, при чему ни у овим овлашћењима нема апсолутно дискреционо право да одлучи. Анализирајући парламентарну праксу политичких система источноевропских држава бившег социјалистичког режима које су дуго година функционисале у складу са принципом јединства власти, уочена је тенденција да шеф државе доминира у политичким процесима преузимајући улогу стварног носиоца извршне власти. Оваквим поступањем шеф државе одступа од свог неутралног положаја што доводи до президентијализације рационализованог парламентаризма. Кандидаткиња закључује да се оваква појава везује за младе парламентарне државе у којима парламентарна култура, обичаји и пракса још увек нису постигли задовољавајући ниво.

Испитујући утицај политичких партија на стабилност и трајање владе, кандидаткиња закључује да у политичким системима рационализованог парламентаризма политичке партије, чији представници дисциплиновано учествују у спровођењу извршне и законодавне власти, имају значајан утицај на стабилност и политичку моћ владе, посебно зато што су владе у систему рационализованог парламентаризма коалиционе. Политичка композиција парламентарне већине од чијег поверења зависи опстанак владе, директно утиче на стабилност и дужину трајања мандата једног кабинета. По правилу, што је парламентарна већина хомогенија, влада је стабилнија, јача и довољно моћна да спроведе утврђену државну политику, док хетерогена парламентарна већина коју чини већи број политичких партија може довести у питање опстанак владе.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Детаљним прегледом докторске дисертације кандидаткиње Невене Јовановић под називом „Влада у систему рационализованог парламентаризма,“ Комисија је приказ и тумачење резултата научног истраживања оценила квалитетним. Кандидаткиња је на прегледан, јасан и систематичан начин, у складу са дефинисаним предметом, циљем и полазним хипотезама, аргументовано образложила постигнуте резултате научног истраживања спроведеног у оквиру докторске дисертације.

Кандидаткиња је показала научну зрелост приликом избора и тумачења релевантне литературе. Током истраживања кандидаткиња је користила бројну домаћу и инострану литературу и правне прописи што јој је омогућило да правилно утврди улогу, позицију и функцију владе у систему рационализованог парламентаризма. Сазнања до којих се дошло на основу резултата истраживања изнети су језички, стилски и технички у складу са научним захтевима у теорији уставног права (и делом политике), па их Комисија оцењује као значајан научни допринос. Детаљном анализом извора података о историјском настанку и развоју мера рационализације, као и о њиховој примени у парламентарној пракси кандидаткиња објективно и исцрпно приказује карактеристике владе у рационализованом парламентарном систему. То јој је омогућило да истовремено донесе закључак о утицају процедура и механизма који су израз рационализације на стабилност владе као носиоца извршне власти. Формирани закључци у раду су поткрепљени одговарајућим теоријским анализама и резултатима.

На основу претходно наведеног Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата истраживања представљених у овој докторској дисертацији.

Текст докторске дисертације „Влада у систему рационализованог парламентаризма“ кандидаткиње Невене Јовановић проверен је у програму iThenticate и том приликом програм је утврдио 6% истоветности текста докторске дисертације са текстовима из базе програма. Подударност текста углавном се односи на изворе из фус нота, парафразирани делове текста који су уредно цитирани, као и на податке из обрасца Кључна документацијска информација. Комисија је прегледом извештаја о урађеној провери утврдила да Невена Јовановић приликом писања резултата докторског истраживања није повредила правила академске етике.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Увидом у документацију која је приложена приликом пријаве теме, Комисија сматра да је докторска дисертација написана у складу са образложењем које је наведено у пријави теме докторске дисертације. Приликом пријаве теме најпре је образложена тема докторске дисертације, затим је дефинисан предмет и проблем истраживања, потом је дат преглед владајућих ставова и схватања у литератури у подручју истраживања. Даље су образложене потребе за истраживањем, циљеви и научни методи који ће бити коришћени у истраживању, литература и друга научна грађа која је коришћена у изради докторске дисертације, као и очекивани резултати истраживања. У уводном делу дисертације постављен је проблем научног истраживања, дефинисан предмет и циљеви истраживања у складу са образложењем у пријави теме, а потом је кандидат на основу критичке анализе литературе поставила хипотезе, образложила научну и друштвену оправданост истраживања, навела научне методе и изворе података у складу са образложењем у пријави теме. **На основу описане сагласности свих елемената наведених у пријави теме докторске дисертације и оних који су описани и представљени у докторској дисертацији Комисија сматра да је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.**

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Комисија сматра да докторска дисертација садржи све битне елементе у складу са научним, техничким и стилским захтевима који су прописани у члану 23. Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду и који се очекују од кандидата у правним наукама. Дисертација садржи насловну страну, кључну документацијску информацију на српском и енглеском језику (образац 5а), резиме на српском и енглеском језику, садржај, уводни и централни део, закључак, списак литературе и План третмана података који је саставни део докторске дисертације. **Имајући у виду испуњеност услова који су прописани Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду Комисија сматра да дисертација садржи све битне елементе.**

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

О извршној власти и парламентаризму уопште, страна и домаћа литература је прилично богата и разноврсна. Парламентаризам је једна од најважнијих тема којом су се бавили правни и политички теоретичари. Како однос легислативе и егзекутиве у парламентарном систему представља посебно значајно питање, влада је разматрана у оквиру научне литературе уставноправне и политичке материје и из области парламентарног права. Анализом ставова истакнутих стручњака кандидаткиња је утврдила да постоји сагласност око основних елемената који се односе на владу као носиоца извршне власти. Иако, готово све, савремене анализе теоријских радова о извршној власти и о односу носилаца државних функција указују на доминацију владе, овим питањем се није бавило на темељан и директан начин већ посредно, пре свега кроз анализу законодавне власти. Генерално, скроман је број домаћих радова који се баве искључиво владом у рационализованом парламентарном систему, при чему је важно нагласити да су бројнији научни радови који су објављени у часописима и зборницима, док обимнијих и фундаменталнијих радова готово да нема. У том смислу докторска дисертација кандидаткиње представља ретку научну анализу о влади у систему рационализованог парламентаризма. Тако широк обухват истраживања недостајао је до сад због чега су резултати до којих је кандидаткиња дошла несумњив научни допринос у области истраживања.

Оригиналан научни допринос докторске дисертације кандидаткиње је и у томе што је, на основу досадашњих сазнања, систематизовала и класификовала елементе рационализације и на исцрпан и детаљан начин, кроз примере, приказала њихову примену у парламентарној пракси указујући на њихов утицај на положај владе у систему рационализованог парламентаризма. Тиме је омогућен увид и идентификација недостатака и потенцијалних проблема који се могу појавити или се појављују у уставној политичкој пракси и могућности за њихово решавање.

Овим научним истраживањем допринело се објективној анализи и разумевању сложених и испреплетених политичких односа који одлучујуће утичу на основне карактеристике, положај, улогу, структуру и организацију владе у систему рационализованог парламентаризма. Питање владе у систему рационализованог парламентаризма је од великог значаја за уставно правну теорију и парламентарну праксу, из разлога што се, осим научне потребе за истраживањем владе, уочава и друштвена потреба за бољим разумевањем положаја, надлежности и улоге владе као такве. Република Србија се може сврстати у државе система рационализованог парламентаризма тако да рад може допринети унапређењу функционисања уставног и политичког система наше земље. Развој парламентарне праксе побољшаће целокупан политички живот и утицати на ефикасније решавање друштвених проблема који се огледају у великом утицају политичких партија на рад и функционисање владе. Сагледавши све резултате истраживања може се констатовати да се у дисертацији дошло до нових сазнања у погледу положаја владе у систему рационализованог парламентаризма и да је дат адекватан предлог закључака и препорука у којима су сажета сва сазнања проистекла из спроведених истраживања.

Докторска дисертација кандидаткиње Невене Јовановић под насловом “Влада у систему рационализованог парламентаризма“ проверена је у програму за детекцију плагијаризма *iThenticate* и том приликом утврђен је индекс сличности од 6%. Наведени проценат у највећем делу односи се на изворе који су наведени у фус нотама, затим називе правних акта, институција и одредбе правних аката који се не обележавају знацима навода. У самом тексту дисертације осим поменутих одредби правних аката и назива аката (устави, закони, пословници) и институција проценат сличности увећавају коришћене фразе. У том смислу, Комисија је закључила да је проценат подударности занемарљив и да при писању докторске дисертације нису повређена правила академске етике и интегритета.

Комисија сматра да су представљени резултати и наведена разјашњења, закључци, и предлози изворни и оригинални научни допринос кандидаткиње, као и да докторска дисертација представља оригинално ауторско дело.

4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?

Комисија сматра да докторска дисертација кандидата нема недостатке који би утицали на резултат истраживања.	
X	ПРЕДЛОГ:
На основу наведеног, комисија предлаже:	
а) <u>да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;</u>	
б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени);	
в) да се докторска дисертација одбије.	

Место и датум: Нови Сад, _____

1. Дарко Симовић, редовни професор

_____, председник

2. Слободан Орловић, редовни професор

_____, члан

3. Горан Марковић, редовни професор

_____, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.